

Teorii politice moderne si contemporane

Cele mai importante teorii politice moderne si contemporane:

- liberalismul modern si neoliberalismul-isi au originea in contractualismul iluminist
- conservatorismul
- socialismul- cu varianta utopica marxista si cea actuala, social-democrata
- anarhismul- respinge orice forma de stat in numele libertatii radicale a individului

1. Liberalismul

- este teoria politica aparuta in perioada moderna si larg sustinuta in zilele noastre, avand in centru individul cu drepturile si libertatile acestuia si se opune oricarei doctrine care incearca sa subordoneze interesele individului celor ale statului sau societatii
- valorile fundamentale sunt: libertatea persoana si independenta individului, responsabilitatea individului, respectul drepturilor indivizilor, egalitatea in fata legii
- regimul politic favorizat de către liberali nu poate fi decat democratia, care asigura primatul initiativei individuale, pluralismul politic, egalitatea in drepturi-puterea politica nu poate asigura un Bine general pentru ca si-ar depasi atributiile, intrucat fiecare individ este liber sa isi urmareasca binele propriu asa cum il intelege acesta

Karl Popper

- Popper se opune ganditorilor care considera ca istoria are un curs determinat si care deresponsabilizeaza indivizii; indivizii sunt singurii care confera sens istoriei prin alegerile lor, fiecare avand libertatea sa isi aleaga propriile scopuri
- intrebarea fundamentala in teoria politica nu trebuie sa fie una de tipul „cine trebuie sa conduca?” ci una de tipul „cum organizam institutiile astfel incat sa eliminam cat mai usor raul?”
 - in acest sens, democratia nu mai este definita drept suveranitate a poporului, ci regimul care ne apara de tiranie sau dictatura in cel mai bun mod; daca definim democratia drept suveranitate a poporului, s-ar putea sa cadem la un moment dat in paradoxul suveranitatii, stare in care vointa generala cere de bunavoie instaurarea unei dictaturi

- autorul porneste de la ideea ca statul este un rau necesar, rezultand din necesitatea de a proteja viata si drepturile indivizilor in fata celorlalti sau a oricarei forme de putere
- caracterul de a fi rau rezulta din faptul ca statul este detinatorul unei puteri imense, mai mare decat aceea a oricarui cetatean; dispunand de o astfel de forta imensa, trebuie sa avem grija sa construim institutiile in asa maniera incat sa fim protejati de exercitarea arbitrara a fortei statului
- in acest sens, democratia nu este un sistem de guvernare perfect, insa este cel mai bun din cele pe care le avem pana acum: este un sistem de guvernare care asigura un cadrul pentru desfasurarea activitatilor indivizilor si este institutia menita sa ne apere impotriva dictaturii, ea permitand reducerea violentei intrucat putem scapa de guvernanti in mod pasnic, fara varsare de sange
- statul este o institutie menita sa protejeze libertatea indivizilor (sa previna incalcarea legilor si folosirea arbitrara a violentei), realizand o limitare egala a libertatii indivizilor, atunci cand este cazul
- conceptia despre stat a lui Popper poate fi denumita „protectionism”; autorul subliniaza ca liberalismul nu este opus interventiei statului, intrucat libertatea nu este posibila fara garantia statului, insa are grija sa delimiteze sensul termenului de alte intelegeri ale acestuia
 - se delimiteaza de protectionismul economic, care presupune protejarea anumitor interese de grup in fata concurentei sau de cel moral, prin care cetatenilor le sunt impuse anumite standarde morale

2. Socialismul

- conceptul de socialism desemneaza un grup de ideologii si totodata un sistem economic
- la Marx, termenul de socialism se refera la societatea proletara cu o singura clasa dar in perioada contemporana, in cadrul unei democratii, se centreaza asupra unor reforme sociale
 - Marx considera ca intreaga istorie a omenirii este caracterizata prin exploatarea indivizilor de catre clasa sociala dominanta/conducatoare; aceasta stare de exploatare culmineaza in perioada lui Marx cu exploatarea capitalista in care detinatorul de capital exploateaza forta de munca proletara prin faptul ca retine profitul/plusvaloarea, realizata prin munca individului si ii ofera acestuia prin salariu doar atatea resurse cat sa

isi recupereze forța de munca (bani pentru mâncare, casa, odihna etc)

- autorul opune acestei stari de exploatare un nou tip de societate, cea socialista, ca prima treapta in trecerea la comunism, societatea in care dispar clasele antagonice (ramane o singura clasa)

-prin socialism (in sensul unei democratii sociale) se poate intelege un ansamblu de doctrine social politice care se opun individualismului si apara ideile de egalitate si solidaritate; in plan economic se exprima prin colectivism economic, in plan social promoveaza egalitatea in drepturi, egalitatea de sansa

-social-democratia contemporana se delimiteaza de marxism (de socialismul marxist) si are ca scop realizarea unor reforme sociale in cadrul unor partide parlamentare de stanga sau centru-stanga

-democratia este in continuare sistemul de guvernament favorit, aceasta fiind capabila sa stabileasca un cadrul economic si sa fixeze unele limite actiunii factorilor de piata

Aplicatii

1. Alegeti una dintre teoriile politice enumerate la inceputul lectiei si cautati trasaturile ei caracteristice, integrand eventual si cunostintele de la istorie.

2. Comparati teoriile politice liberale si cele socialiste, prezentati eventualele asemanari si deosebiri intre cele doua.

3. Formulati argumente prin care sa sustineti sau sa respingeti conceptia lui Popper despre rolul statului.

3. Argumentați in favoarea uneia dintre teoriile politice enumerate. Care teorie politica ar fi cea mai potrivita pentru societatea contemporana?